

# Veiklumas – mokytojo dorybė ir autoriteto raiška

Ona Tijūnėlienė

Klaipėdos universitetas

*Straipsnyje iškeliama mokytojo veiklumo svarba. Žvelgiant į veiklumą, kaip į mokytojo dorybės ir autoriteto raišką, atskleidžiami veiklumo fiziologiniai, ontologiniai ir psichologiniai pagrindai. Drauge parodomas veiklaus mokytojo pavyzdžio vaidmuo ugdant jaunąją kartą ir siekiant visuomenės gerovės.*

## Įvadas

Mokytojas – visuomenės įgaliotinis, kuriampatikėtas didžiausias jos turtas – vaikai. Organizuodamas ugdomąjį darbą su auklėtiniais, orientuodamas juos saviugdai, mokytojas privalo jausti, kad juo pasitikima, ir drauge pateisinti pasitikėjimą. Taigi visais laikais iškildavo pedagogo autoriteto problema.

Autoritetas dabar aiškinamas kaip asmenybės bruožų visuma, daranti stiprų įspūdį bei įtaką kitiems ir apibūdinanti to žmogaus valią ir protą, sukelianti visuotinį pasitikėjimą juo ir pagarbą. Pedagogo autoritetą tarp mokinių lemia jo erudicija, taktas, optimizmas, socialumas [4, p. 25].

Mokytojo asmenybės problema pastaraisiais metais patraukė ne vieno mūsų krašto mokslininko dėmesį. Savo studijas jai paskyrė K. Pukelis: „Mokytojų rengimas ir tautos kultūra“ (1995), „Mokytojų rengimas ir filosofinės studijos“ (1998). Disertaciją „Pedagoginis pašaukimas ir jo ugdymas“ apgynė V. Kavaliauskienė (1998), „Pradinės mokyklos mokytojo parengimo raida Lietuvoje 1918–1940 m.“ – A. Žemgulienė (2000). Šių ir kitų darbų turi-

nys siejamas su antrojo tūkstantmečio paskutinio dešimtmečio ugdymo tikrove, edukologijos mokslo laimėjimais, gyvenimo reikalavimais.

Mokytojo asmenybės struktūros, autoriteto, pašaukimo problemos tyrinėjimai turi spragų. Viena iš jų yra ta, kad iki šiol nepaskelbta sistemingesnių tyrimų rezultatų apie mokytojo autoriteto sampratą tarpukario Lietuvoje (1918–1940).

Autorės pažintis su gausia Nepriklausomos Lietuvos pedagoginio turinio literatūra, mokslininkų ir aukštos kvalifikacijos praktikų pozicijomis parodė, kad mokytojo asmenybei, kaip ugdymo rezultatus lemiančiam veiksniumi, skirta ypatinga vieta. Aptariamos autoriteto sudarymo sąlygos. Konceptualiai nagrinėjama mokytojo autoriteto raiška. Daugiausia dėmesio sutelkta į tas mokytojo dorybes, kurių raiška būtina pedagoginei sąveikai sukurti ir palaikyti, patenkinti mokinių palankumo, tolerancijos, moralinės paramos poreikį, t. y. į pedagoginę meilę, teisingumą, veiklumą. Klasikinė veiklumo dorybės idėja siejama su mokytojo asmenybės tobulėjimu ir mokinių veiklumu kaip tobulėjimo sąlyga.

Mokytojo veiklumo dorybės raiška, kaip problema, iki šiol netyrinėta. Tai ir paskatino suformuluoti tyrimo tikslą ir apibrėžti objektą.

**Tyrimo objektas.** Mokytojo veiklumas – dorybė, autoriteto susidarymo, vertingo žmogisho veikimo pagrindas.

**Tyrimo tikslas.** Išryškinti mokytojo veiklumo pranašumus autoritetui susidaryti, reikšmę vykdant priedermes mokiniui.

### **Metodologija.**

1. Autorė laikosi nuostatos, kad, nepažinus vienos ar kitos pedagoginės problemos ir jos raidą lemiančių veiksmų, sunku profesionaliai analizuoti tą problemą naujomis socialinėmis, politinėmis, ekonominėmis sąlygomis. Todėl tikslinga tyrinėti Nepriklausomos Lietuvos laikotarpio pedagoginę mintį. Tai padės plėtoti edukologijos mokslą ir prognozuoti jo raidą.

2. Metodai. Analizės, metaanalizės.

### **Tyrimų rezultatai**

Žmogaus veiklumo idėja – klasikinė idėja, ypač akcentuota J. A. Komenskio [6, p. 422]. Lietuvoje jikeliama dar 1906 m. Kaune išleistoje lenkų autoriaus E. Wernickioknygoje „Vaikų auklėjimas“. Nurodoma, kad veiklumas – įvairaus amžiaus žmogaus poreikis: kaip suaugęs be veiklos esti sustingęs, liūdnas, taip ir vaikas negali ramiai gyventi be jo amžių atitinkančios veiklos [8, p. 18]. Drauge veiklumas aiškinamas kaip žmogaus džiaugsmo, pasitenkinimo sąlyga, o džiaugsmas, gera nuotaika – žmogaus sveikatos pagrindas. Taigi suaugusiųjų, ypač motinų, pareiga – palaikyti gerą vaikų nuotaiką, sudaryti sąlygas patirti džiaugsmo, padėti vaikams susirasti veiklos ir būti užimtiems [8, p. 19].

Nepriklausomos Lietuvos pedagoginėje mintyje veiklumas aiškinamas ir kaip prigimtine mokytojo savybė bei dorybė, ir kaip jo autorite-

to raiška. Tai ryšku jau pačiose pirmosiose publikacijose. Jose skelbiamos idėjos sekant vokiečių pedagogika:

- kur vyrauja veiklumas – ten matomas ir veiklos rezultatyvumas;
- veiklumas deda visuomenės gerovės, harmoningų žmonių santykių pagrindus.

Pastaroji mintis pastiprinama vokiečių pedagogų teiginiais: „iš mokyklos pasaulis bus valdomas“ (Kelneris), „nieko nėra išganingiau, kaip vaikus vesti prie visa, kas gali dangų žemėn atnešti ir dvasias dangun nuvesti“ (Tiurkheimas) [1, p. 319].

Antra ypač prasmingų idėjų grupė:

- mokytojų veiklumas kuria mokyklos autoritetą;
- autoritetingos (geros) mokyklos rezultatai geri, o „gera mokykla padaro gerą parapiją“ (Kelneris) [1, p. 320];
- veiklus mokytojas – visos tautos auklėtojas, rengiantis žmogų kūrybiniam tautos gyvenimui.

Mokytojo neveiklumas daugeliu atžvilgių laikomas pavojingesniu negu kitų profesijų žmonių neveiklumas. Palyginti pasitelkta liaudies išmintis: siuvėjas nuostolių padaro sau, o apsileidęs mokytojas – žalos visai tautai [1, p. 320].

Taigi mokytojo veiklumas laikomas visuotinės gerovės pagrindu.

M. Grigonio „Dešimtyje pedagogikos įsakymų“ paminėta keletas veiklaus mokytojo funkcijų: jis neturi teisės eiti į klasę nepasirengęs pamokoms; klasėje privalo bendrauti su visais mokiniais, organizuoti jų darbą [3, p. 578].

Kalbininkas A. Ašmantas šią mokytojo dorybę aptarinėjo, remdamasis mūsų krašte vykusios mokyklos ir švietimo reformos uždaviniais. Jis bandė charakterizuoti mokyklose vyraujančią dvasią, mokytojų požiūrį į savo veiklos funk-

cijas. A. Ašmantas Lietuvos mokykloje pasigedo „vidujinės ugnies“, aktyvumo, veiklumo, gyvos, aktyvios dvasios, kuria turėtų degti ir gyventi mokytojai, nes be tokios dvasios neįmanoma paskatinti mokinių tapti doresniais, padėti išsiugdyti pasiryžimą aktyviai siekti savo tikslų ir idealų. Tačiau kalbininkas tikėjo, kad gyvoji dvasia stiprės ir skleisis – net mažiausią kibirkštėlę turintis žmogus gali ir kitiems uždegti darbo ir valios gaisrą, įkvėpti kitus veikti [2, p. 3].

A. Ašmantas kartoją pirmosiose laikotarpio publikacijose keltą idėją, kad mokytojo darbui reikia didesnio aktyvumo ir veiklumo negu kitų veiklos sričių žmonių darbui. Teiginio pagrindu kalbininkas pasirinko veiklos objekto motyvą. Pastarųjų jis nėra vidinis žmogaus pasaulis. Kitų profesijų žmonės turi pažinti tik tuos daiktus (objektus), jų savybes, sugebėti tiems daiktams suteikti formą, kad būtų patogus juos vartoti.

Mokytojo profesijos išskirtinumą ir pačio mokytojo veiklumą, aktyvumą lemia ne tik prigimtis, bet ir jam keliama uždaviniai: mokytojas turi perduoti jaunajai kartai žinių, ugdyti ją, uždegti saviugdai. „Štai mokytojo tiesioginė pareiga duoti žmogaus dvasiai formą ir kartu suteikti tos nuolatinės energijos, kuri stiprintų, skatintų jau savaime patį žmogų augti, tobulėti ir gerėti“ [2, p. 3], – rašė A. Ašmantas.

Kita grupė mokytojo funkcijų, reikalaujančių jo aktyvumo, – tai pareiga padėti mokiniams išsiugdyti natūralų, tikrą vidinį poreikį veikti, keistis, tobulėti, išmokti savo interesus derinti su tautos, valstybės ir visos žmonijos siekais ir uždaviniais taip, jog šie siekiai ir uždaviniai taptų jiems stipriu poreikiu. Taigi mokytojas turi paskatinti mokinius suartėti su universaliomis vertybėmis ir tarnauti visai žmonijai, veikliai veikti visose gyvenimo srityse.

Dėl tokių atsakingų ir sudėtingų pareigų bei funkcijų mokytoją A. Ašmantas pavadino mokyklos dvasia, gyva dvasia. Mokytojas turi būti kūrybingas, jaunos dvasios. Mokytojo veiklumas – vertybė ir dorybė, kurią privalu išsiugdyti ir stiprinti. Iš jo pavyzdžio mokosi ir gauna veiklumo impulsų mokiniai.

Kalbininkas matė dvi veiklaus mokytojo ugdymo sąlygas: pirmoji – mokytojo pašaukimas. Tam reikia kandidatų į mokytojus atrankos, rengiant – būtinos pašaukimą stiprinančios sąlygos. Be to, svarbu orientuoti būsimojus specialistus veikti taip ir ta linkme, kuria reikės dirbti mokykloje.

Antroji mokytojų veiklumo skatinimo sąlyga – dėmesys mokytojo darbo ir buities sąlygoms. A. Ašmantas pageidavo, kad įstatymuose nė viena profesija nebūtų pamiršta, nebūtų pamiršti ir tų profesijų žmonės. Nepateiktus poreikių, mokytojai nedegs mokykloje reikalinga dvasia. Poreikiai priklauso nuo kultūrinių, teisinių, socialinių sąlygų. Norint pažinti mokytojų poreikius, reikia tirti jų psichologiją.

Konceptualiai, filosofiniu aspektu veiklumo problemą svarstė St. Šalkauskis. Kiekvieno individo veiklumą ir tobulinimąsi laikė žmogiškos pažangos pradžia. Idėjos ištakų ieškojo Šv. Evangelijoje, kur pažymėta, kad žmogus pažįstamas iš jo darbų, kaip medis – iš jo vaisių. Tad koks žmogus, toks ir jo veikimas. Juo vertingesnis žmogus, juo vertingesni jo darbai. Žmogaus esmę apibūdina ne žodžiai, o jo veikimas, darbų vertingumas [7, p. 657]. Tad žmogiškojo veikimo pagrindas yra asmenybės turinys, kuris atsiskleidžia kartu su žmogaus darbais. Kita vertus, profesorius tai įprasmina filosofine kalba: veiksena seka būsenai, t. y. koks buvimas būdas, toks ir veikimo būdas. Su šia mintimi St. Šalkauskis glaudžiai sieja kitą mintį:

norint pagerinti veikimą, reikia pagerinti patį veikėją. Todėl koks veikėjas, toks ir veikimas: norint pagerinti veikimą, reikia patobulinti veikėją.

Šią tiesą profesorius matė pasitvirtinant įvairiose gyvenimo srityse: be įgimtų gabumų negali būti nė vienos srities specialisto. Menininko kūrybinė vertė ir pažanga priklauso nuo asmenybės išsivystymo ir tobulėjimo. Įkvėpimo apraiška yra ne kas kita, kaip išsiveržimas iš asmenybės gelmių to, kas sudaro esmingiausią jos turinį.

Panašiai profesorius aiškino ir sumanymų realizavimą. Veikimo šaltiniu laikė norą (norėjimą), kylantį iš asmenybės gelmių. Asmenybės apsisprendimas reiškiasi noru, o pasiryžimas yra svarbiausias dalykas ką nors vykdančiam. Veikimo kryptingumą lemia asmenybės turinys, kuris reiškiasi norėjimu, o paskui – pasiryžimu, pagaliau – vykdymu. Žmogus nori to, kas geriausiai atitinka jo esmę, pasiryžta vykdyti savo norą, paisydamas savo idealų turinio, vykdo pasiryžimą pagal savo valios tvirtumą.

Panašią išvėlgę ir pažinimo proceso paralelę: intelektualinio asmenybės turinio pagrindas – jos išsilavinimas. Pagal savo išsilavinimą asmuo sugeba pažinti aukštesnes ar žemesnes tiesas. Intelektualinis išsilavinimas – sudedamoji asmenybės žymė. Juo aukštesnis žmogaus išsilavinimas, tuo daugiau aukštesnių tiesų, teorinių ir praktinių, jis sugeba pažinti.

Taigi aptaręs tris kultūros sritis – pažinimą, praktinį veikimą ir kūrybą – profesorius pastebėjo, kad asmenybės turinys yra žmogaus veikimo pagrindas ir veiklos sėkmės sąlyga. Šią tiesą taikydamas kultūriniam gyvenimui, profesorius nurodė, jog kultūrinio gyvenimo pagrindas yra kultūrinis asmens nusiteikimas. O kultūrinis nusiteikimas yra ne kas kita, kaip kultūriniai žmogaus pomėgiai, polinkiai, gebėjimai, viskas,

kas būdinga žmogui kultūriniu požiūriu. Kokie yra asmens kultūriniai nusiteikimai, tokie ir jo kultūriniai veiksmai.

Kitaip sakant, kultūrinis veikimas yra kultūrinio nusiteikimo išraiška. Kita vertus, koks kultūrinis veikimas – tokie kultūros rezultatai. Tad iš asmenybės kultūrinio nusiteikimo kyla kultūrinis veikimas, o iš pastarojo – rezultatas.

Profesorius šią išvadą pritaikė vienokių ar kitokių kultūrinių aspiracijų žmogui: mažai kultūringas žmogus turi silpnų kultūrinių nusiteikimų, jo kultūrinis veikimas netobulas, o šio veikimo išvados – primityvios. Aukštos kultūros žmogus turi subtilių kultūrinių nusiteikimų, jo veikimas tobulesnis, o veikimo rezultatai reikšmingi ir vertingi.

St. Šalkauskis šiuos dėsnius pritaikė ir prigimtiniam, ir religiniam gyvenimui. Kadangi dvasiniame gyvenime religiniai ir doriniai nusiteikimai labai glaudžiai susiję, tai asmenybės turinys labiau negu kitose srityse lemia religinį veikimą ir jo išdavų vertę.

Profesorius charakterizavo ir įvertino savo išore panašius religinius aktus, kuriuos atlieka du asmenys; vienas iš jų gyvena giliu religiniu vidaus gyvenimu, o antras tenkinasi šabloniškai išgyvenamų veiksmų formomis. Tuos aktus atsiejus nuo su jais susijusios dieviškosios malonės, jų grynai žmogiškoji veikmė (veikimas, aktyvumas) labai įvairi. Ten, kur religinis aktas nėra pagrįstas gilesniu išgyvenimu ir vertingesniu asmenybės turiniu, negalima kalbėti apie pedagoginę ir apaštališkąją jo reikšmę. Čia pagrindinės reikšmės turi ta pedagoginė tiesa, kad auklėtojas veikia savo auklėtinį ne tiek tuo, ką skelbia lūpomis, kiek tuo, kas jis iš esmės yra. Taigi St. Šalkauskis darė išvadą, *jog asmenybės turinys yra žmogiškojo veikimo pagrindas, kuris lemia to veikimo vertingumą ir sėkmingumą* [7, p. 659].

Reikšminga kita St. Šalkauskio išvada: norint pagerinti veikimą, reikia tobulinti patį veikėją. Vadinasi, žmogaus veiklos pažanga priklauso nuo jo tobulėjimo. Žmogų galima tobulinti ugdymu, bet būtina šio ugdymo sąlyga – *žmogus tobulėja tiek, kiek pats tam padeda savo ugdymusi*. Tad veikiančio asmens tobulėjimas – tai ne kas kita, kaip jo tobulinimasis. Žmogų gali tobulinti gyvenimo aplinkybės, kiti žmonės, bet tikras žmogaus tobulėjimas yra tada, kai žmogus pats to nori [7, p. 661].

St. Šalkauskis nurodė, jog asmens tobulinimasis yra privalomas visiems. Tobulintis reikalauja pažangos dėsnių, ir niekas negali jaustis laisvas nuo šios pareigos. Drauge teigė, kad ne visi žmonės turi vienodą šios pareigos pajautimą ir skirtingai ją supranta, o tų, kurie nejaučia reikalo tobulintis, sąžinė nesanti gyva [7, p. 665]. Tokius individus vadino fariziejais. Pastariesiems būdinga klaidinga asmeninio tobulinimosi nuostata.

Mokslininkas, be to, nurodė tobulinimosi aktyvinimo veiksmus: vidinius ir išorinius. Asmeninis tobulinimasis labiausiai priklauso nuo paties asmens. Priklauso jis ir nuo visuomeninio ir kultūrinio gyvenimo lygio, oficialaus religijos aiškinimo, Bažnyčios padėties visuomenėje ir valstybėje. Vieni žmonės esą linkę labiau vertinti išorines asmeninio tobulinimosi sąlygas už patį tobulinimąsi, kiti – atvirkščiai: labiau linkę rūpintis pačiu tobulinimusi, mažiau vertindami išorines tobulinimosi sąlygas. Pirmuosius vadiną eksterioristais, antruosius – interioristais.

Profesoriaus pastebėjimu, išorines sąlygas vertinantiesiems asmenims būdinga rūpintis visuomeninės santvarkos teisingumu. Kadangi asmeninis tobulinimasis nėra pagrindinis jų uždavinys, jie nėra pedantiški pasirinkdami tas priemones. Jiems tarsi būdingas bruožas rei-

kalauti, kad kas iš šalies sukurtų tobulinimosi sąlygas, tada bus pasirūpinta savęs tobulinimu. Nepakankamą savęs tobulinimą jie pateisina tinkamų sąlygų nebuvimu, neatsižvelgia, kad tobulėti galima visokiomis gyvenimo ir veikimo aplinkybėmis.

Kitą grupę asmenų St. Šalkauskis charakterizavo kaip nesirūpinančius išorinėmis sąlygomis, o linkusius labiau vertinti patį asmeninį tobulinimąsi visuomenės gyvenimo klausimais. Tačiau jie nėra visuomenės veikėjai ir kovotojai dėl geresnės jos ateities.

Pagal profesorių, tinkama žmogaus tobulinimosi nuostata turi reikštis pripažinimu, kad asmeninis tobulėjimas yra reikalingas ir privalomas, ir tai turi daryti kiekvienas žmogus, nepaisant padėties ir tobulumo skirtumo. Kita vertus, individas neturi būti abejingas ir išorinėms sąlygoms, nuo kurių priklauso asmenybės tobulinimosi sėkmė, turi būti pasiryžęs kovoti dėl jų, kiek tai yra naudinga ir būtina.

Savo mintis St. Šalkauskis skyrė ne tik mokytojams, bet ir visiems visuomenės nariams, pirmiausia – katalikams, nes, profesoriaus nuomone, labai svarbu, kad katalikai taptų visaverčiais. Bendra tobulinimosi kryptis tokia: reikia eiti asmeninio tobulinimosi keliu ir tam tikslui sudaryti palankių viešų aplinkybių. Kad šis veikimas būtų sėkmingas, reikia turėti gyvąją dvasią, kuri nuolat ragintų eiti šiuo keliu. Asmeninis tobulinimasis būna sėkmingas, jei jis remiasi stipriu dvasiniu gyvenimu. Tad iškyla stipraus dvasinio gyvenimo problema. Kad žmogus sustiprintų dvasinį gyvenimą, būtina susirūpinti gyvosios dvasios išlaikymu [7, p. 665].

Taigi Lietuvos edukologai, švietėjai atkreipė dėmesį į fiziologinius, filosofinius, pedagoginius veiklumo pagrindus. Mokytojo veiklumo reiškimąsi siejo su visuomenės ir visuotine gerove.

## Išvados

Veiklumas – fiziologiškai sąlygotas prigimtinis kiekvieno žmogaus poreikis.

Veiklumas mokytojų būtinas dėl šių priežasčių:

- išskirtinis jo veiklos objektas – subjektas, t. y. mokinys, kurį reikia uždegti kūrybai, saviugdai, įkvėpti energijos augti, tobulėti, drauge padėti išsiugdyti vidinį poreikį veikti, siekti vertybių, tarnauti tautai, valstybei, žmonijai, savo interesus derinti su jų interesais;
- veiklumas reikalingas vykdant savo funkcijas: rengiantis ugdomajam darbui, organizuojant šį darbą, bendraujant su mokiniais. Mokytojo veiklumo pranašumai:
- veiklumas lemia mokytojo ir mokyklos autoritetą;
- jis – kiekvienos pažangos pagrindas;

- auklėtojas auklėtinius veikia ne tiek, kiek intensyviai skelbia apie veiklumą, bet tiek, koks iš tikrųjų jis yra – veiklus ar ne;
- asmenybės turinys – žmogaus veikimo pagrindas, kuris nulemia to veikimo vertingumą ir sėkmingumą.

Kad ugdomasis veiklumas reikštųsi intensyviau, būtinos kai kurios sąlygos:

- pašaukimas darbui;
- pašaukimą stiprinančios sąlygos profesinio rengimo institucijose;
- visuomenės dėmesys mokytojo buičiai, darbo sąlygoms.

Mokytojo veiklumas – ne tik prigimtinis poreikis, bet drauge ir dorybė, nes savo veiklumo pavyzdžiu ir organizuojamos ugdomosios veiklos pagrindu mokytojas orientuoja mokinį savikūrai, t. y. tapti vertingo turinio asmenybe.

## LITERATŪRA

1. Apie mokytojo ruošą pamokoms // Lietuvos mokykla. 1918 m. lapkr., p. 319–320. Parašas: M. D.

2. Ašmantas A. Mokyklos rėmai ir jos dvasia // Lietuvos aidas. 1935 m. saus. 28, p. 3.

3. Grigonis M. Dešimt pedagogikos įsakymų // Švietimo darbas. 1926, Nr. 9, p. 1025–1026.

4. Jovaiša L. Pedagogikos terminai. Kaunas: Šviesa, 1993.

5. Kavaliauskienė V. Pedagoginis pašaukimas ir jo ugdymas: Daktaro disertacijos santrauka. Klaipėda, 1998.

6. Komenskis J. A. Pedagoginiai raštai. Kaunas, 1986.

7. Šalkauskis St. Asmeninis tobulinimasis, kaip kiekvienos pažangos pradžia // Židinys. 1938, Nr. 12, p. 657–660.

8. Wernic E. Vaikų auklėjimas (vertė A. Voitkevičius). Kaunas, 1906.

9. Žemgulienė A. Pradinės mokyklos mokytojo parengimo raida Lietuvoje 1918–1940 m. Vilnius, 2000.

## AKTIVITÄT IST DIE SITTlichkeit UND DER AUTORITÄTSAUSDRUCK EINES LEHRERS

Ona Tījūnėlienė

### Zusammenfassung

In diesem Artikel wird der pädagogische Gedanke des unabhängigen Litauens analysiert. Es wird die Rolle der Aktivität des Lehrers im Erziehungsprozeß betont.

1. Die Aktivität ist physiologisch bedingter Naturbedarf eines jeden Menschen. Die Aktivität ist dem Lehrer notwendig wegen dieser Gründe:

- das bevorzugte Objekt seiner Tätigkeit ist das Subjekt d.h. der Schüler, den man zum Schaffen anregen muß, zur Vervollkommenung begeistern, den Bedarf zur Tätigkeit entwickeln, nach den Werten streben, um dem Volk, dem Staat, der Menschheit zu dienen, die eigenen Interessen mit ihren Interessen abstimmen;

- die Aktivität ist notwendig für die pädagogischen Funktionen, für die Vorbereitung der Erziehungsarbeit, für das Organisieren dieser Arbeit, für den Umgang mit den Schülern.

## 2. Vorteile der Aktivität eines Lehrers:

- die Aktivität entscheidet die Autorität eines Lehrers und einer Schule;
- er ist ein Grundstein jeden Fortschrittes;
- der Klassenlehrer wirkt auf seine Schüler nicht so aus, wieviel sie über die Aktivität intensiv sprechen, sondern so, wie er tatsächlich ist, ist er aktiv oder nicht;
- der Inhalt der Persönlichkeit ist der Grundstein der menschlichen Tätigkeit, die den Wert und Erfolg dieser Tätigkeit entscheidet.

3. Damit die erzieherische Aktivität noch intensiver zum Ausdruck kommt, sind manche Bedingungen notwendig:

- die Berufung des Lehrers für die Arbeit;
- die Berufung stärkende Bedingungen in den Ausbildungsanstalten;
- die Aufmerksamkeit der Gesellschaft für den Alltag des Lehrers, für ihre Arbeitsbedingungen.

Die Aktivität des Lehrers ist nicht nur der Naturbedarf, sondern auch die Sittlichkeit, mit dem Vorbild seiner Aktivität und der organisatorischen Tätigkeit orientiert der Lehrer den Schüler dazu, daß er zur Persönlichkeit des wertvollen Inhalts wird.

*Gauta 2000 09 30*

*Priimta 2000 10 15*